

Personvern og utredningsarbeid – hvor går grensen?

Datatilsynet

Cecilie Rønnevik, fagdirektør
Forsikringsforeningen
27. november 2013

Personvern

Vern mot uforholdsmessige inngrep i den enkeltes private sfære,

balansere maktforholdene mellom den enkelte og for eksempel staten, næringslivet og arbeidsgiver

verne om den personlige integritet og privatlivets fred

Personopplysningsvern

Vern mot **uforholdsmessige inngrep** i den enkeltes private sfære, gjennom behandling av personopplysninger

Sikre at den enkelte **har kontroll** med egne personopplysninger

Det rettslige utgangspunktet:

Det er forbudt å behandle personopplysninger!

Man må altså ikke lete etter et forbud, men en tillatelse.

Det praktiske utgangspunktet:

En **forholdsmessig** behandling er tillatt

Grensen for utredningsvirksomheten går ved det uforholdsmessige!

Hvem er det som skal vurdere hva som er uforholdsmessig?

- lovgiver
- den registrerte
- den behandlingsansvarlige selv
- Datatilsynet
- domstolene

Personopplysningslovens § 9 første ledd

"Sensitive personopplysninger (jf. § 2 nr. 8) kan bare behandles dersom (...)

- a) den registrerte **samtykker** i behandlingen,
- b) det er **fastsatt i lov** at det er adgang til slik behandling,
- c) behandlingen er nødvendig for å beskytte en persons vitale interesser, og den registrerte ikke er i stand til å samtykke,
- d) det utelukkende behandles opplysninger som den registrerte selv frivillig har gjort alminnelig kjent,
- e) behandlingen er **nødvendig** for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare et rettskrav,
- f) behandlingen er nødvendig for at den behandlingsansvarlige kan gjennomføre sine arbeidsrettslige plikter eller rettigheter,
- g) behandlingen er nødvendig for forebyggende sykdomsbehandling, medisinsk diagnose, sykepleie eller pasientbehandling eller for forvaltning av helsetjenester, og opplysningene behandles av helsepersonell med taushetsplikt, eller
- h) behandlingen er nødvendig for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål, og samfunnets interesse i at behandlingen finner sted klart overstiger ulempene den kan medføre for den enkelte."

Har utredningsvirksomheten lovhjemmel?

Har Stortinget gitt tillatelse til den aktuelle behandlingen?

Er det foretatt en avveining av forsikringsselskapenes og den registrertes interesser?

DT:

Forsikringsavtaleloven rekker bare et stykke på vei

Utover loven - forholdsmessige tiltak er tillatt for å fastslå
gjøre gjeldende eller forvare et rettskrav

Forsikringssselskapenes forholdsmessighetsvurdering - slik den ideelt sett bør være

Skal reflekteres i **internkontrollsystem**, som

- er ledelsesforankret
- fastsetter rutiner for de ansattes behandling, og som
- ledelsen løpende kontrollerer at de ansatte følger ellers risiko for uforholdsmessige tiltak

Bør tilstrebe en mest mulig **objektiv avveining**, også i enkeltsak. Antatt vanskeligere jo nærmere behandlingen man er – organisatoriske grep (personvernombud i "politiadvokat-rollen")

Bør **dokumenteres** at forholdsmessigheten er vurdert i enkeltsak og hvilke momenter som er vektlagt

”Gyldige” momenter i forholdsmessighetsvurderingen

- 1 Sakens antatte **alvorlighetsgrad** (kroner og øre, annet)
- 2 Eventuell **mistanke**
 - Mistankens styrke
 - Hva mistanken konkret bygger på
- 3 **Nødvendighet**
 - Tiltakets egnethet
 - Det minst inngripende tiltaket skal velges først

4 Hvor **inngripende** tiltaket er

- formålet: fastsettelse eller straff?
- opplysningens art og omfang - om den enkelte
- offentlig tilgjengelige eller private opplysninger
- antall registrerte
- særlig sårbar gruppe – barn
- opplysningenes kvalitet

- behandlingens varighet
- grad av frivillighet for den registrerte (utilbørlig press)
- forutberegnlighet for den registrerte
 - Generell informasjon for eksempel i avtalevilkårene
 - Konkret informasjon i enkelttilfeller
 - Uriktig informasjon – "under falsk flagg"
- innsyn og kontradiksjon
- spredning av opplysninger (faktisk utlevering)
- inngrep i personvernet som går utover registreringen
 - typisk eksempel spaning, utilbørlig press i utredningssamtalene mv

Uansett:

De mest inngripende tiltakene er forbudt med mindre de har **hjemmel i lov**

- sikrer at hensynene *er belyst og avveid* i en bred demokratisk lovprosess – godt utredet og forankret i folket
- sørger for at tiltaket er tilfredsstillende *påregnelig*, slik at alle kan innrette seg

Innhenting av personopplysninger ved **skjult observasjon** og bruk av **skjult lyd- og lydopptak** er etter vår vurdering så inngripende at det forutsetter hjemmel i lov:

Forsikringssselskapenes egen tillatelse til slike tiltak gir en **uakseptabel risiko** for at det iverksettes uforholdsmessige tiltak overfor den enkelte

Denne rettsoppfatning skal prøves av Personvernemnda i Gjensidigesaken

Hva er problemene eller farene ved dagens ordning?

- Problem 1 At lovgiver overlater til forsikringsselskapene å gi seg selv tillatelser
- Problem 2 At forsikringsselskapene ikke kjenner godt nok til personopplysningslovens bestemmelser
- Problem 3 At forsikringsselskapene passer ikke godt nok på sine ansatte
- Problem 4 At det er regningssvarende å bryte loven
Domstolene tillater bevisførsel
Liten risiko for kontroll fra oss/lave gebyrer